

HRVATSKI SABOR
Klub zastupnika zeleno-lijevog bloka

Zagreb, 23. studenog 2022.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Na temelju članka 165. Poslovnika Hrvatskog sabora Klub zastupnika zeleno-lijevog bloka u sklopu rasprave o PRIJEDLOGU DRŽAVNOG PRORAČUNA REPUBLIKE HRVATSKE ZA 2023. GODINU I PROJEKCIJA ZA 2024. I 2025. GODINU predlaže da Hrvatski sabor donese slijedeći:

Z a k l j u č a k

Obvezuje se Vlada Republike Hrvatske da u roku od 15 dana pokrene postupak izlaska Republike Hrvatske iz međunarodnog Ugovora o energetskej povelji (NN - MU br. [15/1997](#)) u skladu s odredbama Ustava Republike Hrvatske i Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora (NN 28/96).

Obrazloženje

Ugovor o energetskej povelji je međunarodni multilateralni ugovor nastao nakon raspada bivšeg Sovjetskog saveza s ciljem zaštite investicija zemalja zapada u bivše zemlje sovjetskog bloka. Republika Hrvatska ratificirala je Ugovor 1997.g., a ugovor je stupio na snagu u travnju 1998. godine.

U proteklih 24 godine situacija na energetskej tržištu kao i regulatorno okruženje u kojem Hrvatska djeluje značajno se izmijenilo. U međuvremenu apsolutni prioritet energetske politike Hrvatske i Europske unije postala je energetska tranzicija i osiguranje ispunjenja klimatskih ciljeva definiranih Pariškim sporazumom. Članstvo mnogih EU zemalja pa i same EU u Ugovoru o energetskej povelji opstruira ispunjenje ciljeva borbe protiv klimatskih promjena, posebno u dijelu postizanja klimatske neutralnosti kontinenta do 2050.g. Razlog tomu leži u činjenici da navedeni Ugovor osigurava zaštitu investitora i od regulatornih rizika vezanih za zelenu tranziciju i predviđa arbitražno odlučivanje o sporovima prevalentno u sklopu Međunarodnog centra za rješavanje investicijskih sporova. Dokaz tome su brojne tužbe privatnih korporacija protiv zemalja članica EU zbog odluka o napuštanju eksploatacije ugljena kao najgoreg energenta u pogledu CO2

emisija, zabrane *frackinga* i sličnih aktivnosti vezanih uz postizanje ciljeva Pariškog sporazuma. Ugovor o energetskej povelji je međunarodni sporazum koji je generirao najveći broj sporova od svih međunarodnih ugovora, a odštete koje zemlje plaćaju zbog korištenja svog legitimnog prava da reguliraju (right to regulate) broje su u milijunima pa i stotinama milijuna Eura. I sama Hrvatska bila je predmet tužbi temeljem ovog Ugovora: Hrvatsku je baš temeljem Ugovora o energetskej povelji MOL već jednom tužio putem međunarodne arbitraže 2013., a sud je MOL-u dodijeli iznos od 184 milijuna dolara i zatezne kamate koje se računaju od travnja 2014. jer je smatrao da je Hrvatska povrijedila Ugovor o energetskej povelji, zbog toga što je među ostalim propustila liberalizirati tržište plina u razdoblju od 2011. Uz to, Hrvatska ima još jednu tužbu od strane jedne Nizozemske kompanije (Amlyn Holding B.V. v. Croatia, ICSID Case No. ARB/16/28). Troškovi međunarodnih arbitraža za zaštitu stranih ulaganja, među kojima je i Ugovor o energetskej povelji, su iznimno visoki, a to tvrdi i sam DORH: u 2021. godini čak 67 %, odnosno 44.102.000,00 kuna namijenjeno radu DORH-a iskorišteno je isključivo za troškove zastupanja u međunarodnim arbitražama, sukladno odredbi članka 76. stavka 2. Zakona o državnom odvjetništvu. Troškovi svih postupaka koji se vode u inozemstvu padaju na teret DORH-a.

EU pokrenula je proces modernizacije Ugovora, no značajan dio zemalja članica nije zadovoljan ispregovanim pozicijama. Iz perspektive energetske tranzicije najviše je sporna tzv. *sunset* klauzula koja sada omogućava investitorima da tuže države i do 20 godina nakon što izađu iz sporazuma, dok bi se moderniziranim ugovorom taj period smanjio na deset godina. Međutim, izmjene ugovora prolaze ratifikacijske procese u svim zemljama članicama ugovora i sam taj proces mogao bi trajati i do 8 godina, što znači da minimalno narednih 18 godina investitori zadržavaju mogućnost tužbi protiv zemlja koje su u međuvremenu izašle iz sporazuma. Također, temeljem Ugovora o energetskej povelji investitori iz država-članica EU tužili su druge države-članice EU pred arbitražnim tijelima koja ne priznaju primat pravne stečevine EU i Suda EU. Stoga članice EU mogu među sobom bolje urediti odnose negoli međunarodnim sporazumom za čiju implementaciju je potreban pristanak svih zemalja-potpisnica. Zbog svega navedenog istupanje iz Ugovora najavile su **Njemačka, Francuska, Slovenija, Nizozemska, Španjolska i Poljska**, a prošli petak i **Luksemburg** što je jasan znak da vjerojatno neće postojati kvalificirana većina u Europskom vijeću za podršku modernizaciji ugovora, već izlasku iz Ugovora.

Zaključno, Klub Zeleno-lijevog bloka smatra da ostanak u Ugovoru o energetskej povelji onemogućuje suvereno vođenje energetske politike zemlje, opstruira pravo i dužnost države da regulira, stavlja interese investitora iznad javnog interesa i iznad odluka legitimno izabrane demokratske vlasti, te predstavlja veliku prijetnju ostvarenju klimatskih ciljeva EU, većinu kojih zemlje članice žele postići upravo u ovom desetljeću. Stoga predlažemo da Sabor prihvati ovu inicijativu i obveže Vladu da pokrene postupak izlaska iz navedenog međunarodnog ugovora.

Predsjednica kluba Zeleno-lijevog bloka:

Sandra Benčić

